

לשאר התמורות, הקרבות בקדושת הקרבן שהומרה בו], ותרעה עד שתפול בה מום ותאכל לבעלים, כמבואר לקמן במשנה [כא א]. ולעיל [ה ב] נלמד מגזירה שוה מבכור.

ב. תמורת שמו נגאלת, נפדית כשיפול בה מום, שהרי שלמים היא, ושלמים נגאלים.

ואילו תמורת גופו אינה נגאלת כשהיא בעלת מום, ופדיונה לא נתפס בקדושה (625) [בניגוד לשאר קדשים בעלי מום שפדיונם נתפס בקדושה והן יוצאין לחולין]. כמו שכתוב [שם] בפרשת מעשר "הוא ותמורתו יהי קודש לא יגאל".

ג. תמורת גופו חלה על דבר הראוי להקרבה, ועל דבר שאינו ראוי להקרבה, כגון בעל מום, כשם שמעשר חל על בעל מום, כמו שנאמר [שם] "לא יבקר בין טוב לרע". (626) ואיזה קדושה חלה על בעל מום? שהוא

בו אלא חידושו, והלכך אין בו לגמרי דין "תמורת גופו" [והוא התמורה הרגילה שמעמיד בהמת חולין אצל בהמת קדשים, ואומר "זו תמורת זו", ונקראת "תמורת גופו" להבדיל בינה ובין "תמורת שמו"]. כמו שיבואר לקמן בגמרא, ש"דבר שיצא לידון בדבר חדש, אין לך בו אלא חידושו", לפיכך, החזירתו התורה לכלל כל הקדשים, וכתבה בו "תמורת גופו".

לומר לך, דרך אגב מבארת הברייתא, איזה חילוקי דינים יש בין "תמורת שמו" ל"תמורת גופו" במעשר בהמה.

א. תמורת שמו קריבה, בתורת קרבן שלמים. כמו שדרשינן [בכורות סא א] ממה שנאמר בפרשת שלמים [ויקרא ג] "אם מן הבקר", לרבות "אחד עשר" לשלמים — ואילו תמורת גופו אינה קריבה כלל [בניגוד

והקשה הגרי"ז על דברי רש"י: למה לו לומר שהתמורה חלה על בעל מום מפני שדינו כמעשר היות ו"תמורת גופו" היא כקרבן עצמו, הלא כל התמורות בכל הקרבנות חלות על בעל מום?

ועוד הקשה: מה הדמיון בין התמורה לקרבן מעשר עצמו? הלא מה שחלה קדושת מעשר על בעלת מום הוא משום שאסרה התורה לבקר בין טוב לרע, ואם יצא רע, דהיינו בעל מום, בעשירי — קידשתה התורה [כשם שחלה קדושה על ולדות קדשים בעלי מום].

כלומר, האיסור להקדיש בעלי מום, וכן המניעה בקדושתן קדושה גמורה, הוא רק בקדושת "פה", ולא בדבר שקדושתו באה מאליה. ואם כן, איך שייך לומר שגם תמורתו, הקדושה בקדושת פה, תחול על בעל מום [לולי הדין שגם תמורה חלה על בעל מום]? ועייין שם

"נגאל" ו"אין נגאל" "ראוי" ו"אין ראוי", אלא סיכום כללי של כל ההבדלים בין תמורת שמו לתמורת גופו. וכך מבואר בשיטה מקובצת בהשמטות. ופשוט הדבר, מפני שאין שום צורך ללימוד כללי מיוחד לכל פרטי ההלכות, שהרי לכל הלכה והלכה יש לימוד בפני עצמו כמבואר ברש"י, וגם ההלכה ש"תמורת שמו חלה על אינו ראוי" — אינה מטעם לימוד אלא משום "סברא", כמבואר ברש"י.

625. רש"י לעיל ה ב.

626. כן כתב רש"י.

אבל רבינו גרשום כתב: דכתיב "לא ימיר אותו טוב ברע", היינו בעל מום. כלומר, בתמורה אמרה התורה [מבואר לעיל ט א] שהיא חלה על בעל מום.